

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/29/2018
Identifikačné číslo spisu: 3017200171
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3017200171.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: T. U. G., bytom P. E. XXXX/X, A., proti žalovanému: Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, so sídlom Želova 2, Bratislava, za účasti: Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., so sídlom Panónska cesta 2, Bratislava, krajská pobočka Trnava, so sídlom Halenárska 22, Trnava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. s. 792/2017/301, č. k. PV 301/01684/2016/R, č. z. 37286/2017 z 05. mája 2017, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 14Sa/6/2017-56 zo 16. januára 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovaného z a m i e t a .

Účastníkom právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k. 14Sa/6/2017-56 zo 16.01.2018 zrušil rozhodnutie žalovaného Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou č. s. 792/2017/301, č. k. PV 301/01684/2016/R, č. z. 37286/2017 z 05.05.2017 (ďalej aj „preskúmané rozhodnutie“) a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Rozhodnutím z 05.05.2017 Úrad zamietol odvolanie žalobcu a platobný výmer č. PV 301/01684/2016 z 23.05.2016 vydaný úradom, pobočkou Trenčín potvrdil v časti predpísaných preddavkov na poistné na verejné zdravotné poistenie za obdobie 01.01.2016 - 29.02.2016 v sume 120,12 eur, súčasne zrušil platobný výmer v časti predpísaných trov konania a Všeobecnej zdravotnej poisťovni, a. s. nepriznal právo na náhradu trov konania. Platobným výmerom č. PV 301/01684/2016 z 23.05.2016 Úrad, pobočka Trenčín uložil žalobcovi preddavky na poistné na verejné zdravotné poistenie za obdobie od 01.01.2016 - 29.02.2016 v sume 120,12 eur a trovy konania v sume 5 eur.

2. Krajský súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že medzi účastníkmi nebolo sporné, že žalobca bol prihlásený v zdravotnej poisťovni ako samoplatiteľ podľa § 11 ods. 2 zákona č. 580/2004 Z. z. rovnako ako skutočnosť, že titulom vyplatenia podielu žalobcu na zisku v spoločnosti PRK Partners, s. r. o. táto

spoločnosť dňa 11.01.2016 ako platiteľ podľa § 11 ods. 11 zákona č. 580/2004 Z. z. zaplatila na účet poisťovne preddavok z maximálneho vymeriavacieho základu v sume 7.207,20 eur. Z ročného zúčtovania preddavkov krajskému súdu vyplynulo, že žalobca mal na zdravotnom poistení za rok 2016 preplatok v sume 130,24 eur, ktorý predstavuje práve preddavky, ktoré žalobca zaplatil na základe platobného výmeru poisťovne za mesiace január a február 2016. Z prehľadu údajov o vymeriavacích základoch pre výpočet ročného zúčtovania vyplynulo, že vymeriavací základ samoplatiteľa bol 0 eur a vymeriavací základ z dividend bol po vynásobení koeficientom 51.479,82 eur a výška poistného 7.207,17 eur, ktorá suma predstavuje maximálnu sumu poistného za rok 2016. Žalovaný v žalobou napadnutom rozhodnutí konštatoval, že s tvrdením žalobcu, že v dôsledku úhrady sumy 7.207,17 eur ako preddavku na verejné zdravotné poistenie nie je potrebné platiť preddavky súhlasí len v tom smere, že uvedené platí pre situácie, ak je len jeden platiteľ poistného alebo súbeh platiteľov poistného, čo však nie je jeho prípad. Podľa názoru krajského súdu žalovaný nevysvetlil, v čom je zásadný rozdiel medzi situáciou žalobcu, kedy došlo platiteľom podľa § 11 ods. 1 zákona k úhrade preddavku poistného, ktorý vo svojej výške predstavuje maximálnu sumu poistného za daný rok a situáciou, keď by uvedený preddavok v danej sume zaplatil jeden platiteľ, resp. by tu bol súbeh platiteľov. Dodal, že svojím následným postupom poisťovňa v podstate konkludentne uznala argumenty žalobcu, keď po zistení úhrady v sume 7.207,17 eur od neho preddavky za ďalšie mesiace nežiadala. Uvedený postup je pritom v rozpore s jej vlastným tvrdením, že žalobca bol povinný platiť preddavky bez ohľadu na vykonanú úhradu platiteľa podľa § 11 ods. 11 zákona č. 580/2004 Z. z. v sume 7.207,17 eur.

3. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal žalovaný včas kasačnú sťažnosť, v ktorej uviedol, že v odôvodnení napadnutých rozhodnutí jasne a zrozumiteľne zdôvodnil povinnosť žalobcu platiť preddavky na poistné na verejné zdravotné poistenie v roku 2016 ako platiteľ poistného podľa § 11 ods. 2 zákona č. 580/2004 Z. z. napriek tomu, že spoločnosť PRK Partners, s. r. o. odvieďa 11.01.2016 z vyplatených dividend preddavky na poistné. Nesúhlasil s tvrdením krajského súdu, že svojím následným postupom poisťovňa v podstate konkludentne uznala argumenty žalobcu, keď po zistení úhrady v sume 7.207,17 eur od neho preddavky za ďalšie mesiace nežiadala. Uviedol, že eviduje dve konania, v ktorých žalovaný rozhoduje o pohľadávke zdravotnej poisťovne o neuhradených preddavkoch na poistné na verejné zdravotné poistenie za celkové obdobie 3-10/2016, pričom obidve obdobia nasledujú po období, ktoré bolo predmetom napadnutého konania rozhodnutia žalovaného. Poukázal na § 135 ods. 1 SSP s tým, že krajský súd mal pri rozhodovaní akceptovať stav, ktorý platil v čase vydania rozhodnutia žalovaného. Uviedol, že napadnuté rozhodnutie bolo vydané ešte pred vykonaním ročného zúčtovania poistného za rok 2016, ktoré bola zdravotná poisťovňa povinná vykonať do 30.09.2017. V ročnom zúčtovaní poistného sa zúčtovávajú všetky zdaniteľné príjmy žalobcu s uhradenými preddavkami na poistné na verejné zdravotné poistenie za rozhodujúce obdobie, ktorým je kalendárny rok. Keďže preddavky na poistné na verejné zdravotné poistenie je platiteľ poistného povinný platiť v lehote stanovenej zákonom, nemala zdravotná poisťovňa povinnosť s uplatnením pohľadávky počkať do termínu vykonania ročného zúčtovania poistného, ale naopak, mala povinnosť pohľadávku z neuhradených preddavkov vymáhať priebežne.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti ju žiadal zamietnuť ako nedôvodnú.

5. Ku kasačnej sťažnosti žalobcu ďalší účastník zaslal vyjadrenie, v ktorom uviedol, že Všeobecná zdravotná poisťovňa pri vyčíslení nedoplatkov na verejnom zdravotnom poistení a vydaní výkazov nedoplatkov za obdobie roku 2016 postupovala v súlade so zákonom. Všeobecná zdravotná poisťovňa nie je oprávnená odpustiť povinnosť platiť preddavky na verejné zdravotné poistenie za kalendárny rok 2016. Zákon ukladá povinnosť každej fyzickej osobe, ktorá je platiteľom poistného na verejné zdravotné poistenie v zmysle § 11 ods. 2 zákona platiť preddavky, ktoré sú splatné do ôsmeho dňa po uplynutí príslušného kalendárneho mesiaca. Zákon nepripúšťa z tejto povinnosti pre platiteľa v zmysle § 11 ods. 2 zákona žiadnu výnimku. Teda ani úhrada maximálneho preddavku na verejné zdravotné poistenie z vyplatených dividend platiteľom dividend žalobcu dňa 12.01.2016 nie je dôvodom. Zákon v § 16 ods. 10 umožňuje zdravotnej poisťovni na základe písomnej žiadosti samostatne zárobkovo činnnej osoby povinne odvádzať preddavky na poistné povoliť aj inú výšku preddavkov ako ustanovuje zákon. V prípade platiteľa evidovaného v zmysle § 11 ods. 2 zákona zdravotná poisťovňa v zmysle zákona túto možnosť

nemá, teda nemôže znížiť výšku preddavku až na 0 eur. Dodal, že aj keď žalobca spomína budúci preplatok, ktorý by mu vznikol v prípade úhrady preddavkov na verejné zdravotné poistenia v roku 2016, nakoľko preddavok z vyplatených dividend uhradený platiteľom za 01/2016 dosiahol výšku maximálneho poisteného za kalendárny rok 2016, nezbavovalo ho to povinnosti platiť preddavky na verejné zdravotné poistenie. Všeobecná zdravotná poisťovňa vykonala ročné zúčtovanie poistného za rok 2016, ktorého výsledkom bolo oznámenie o výsledku ročného zúčtovania vo výške 130,27 eur, teda preplatok. Nejde teda o uznanie nových argumentov žalovaného ani o autoremedúru zo strany Všeobecnej zdravotnej poisťovne, ale o plnenie zákonom uložených povinností zo strany Všeobecnej zdravotnej poisťovne.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti žalovaného nemožno vyhovieť.

7. V konaní nebolo sporným, že spoločnosť PRK Partners, s. r. o. ako platiteľ dividend odvieďa 11.01.2016 za žalobcu preddavky na poistné za obdobie roku 2016 v sume 7.207,20 eur z dôvodu vyplatenia dividendy v sume 215.667,47 eur. Suma odvedených preddavkov na poistné predstavuje maximálnu sumu poistného za obdobie roku 2016. Rovnako nebolo sporným, že výsledkom ročného zúčtovania poistného žalobcu za rok 2016, ktorý bol zistený 27.07.2017 bol preplatok vo výške 130,27 eur. Spornou v danej veci zostala otázka, či bol žalovaný, resp. prvostupňový orgán oprávnený predpísať žalobcovi preddavky na poistné za obdobie od 01.01.2016 - 29.02.2016 aj po tom, ako boli preddavky na poistné za rok 2016 uhradené za žalobcu platiteľom dividendy vo výške maximálneho poistného za obdobie roku 2016.

8. Podľa § 11 ods. 1 písm. e/ zákona č. 580/2004 Z. z. na účely tohto zákona je povinný platiť poistné platiteľ dividend.

9. Podľa § 11 ods. 2 písm. e/ zákona č. 580/2004 Z. z. poistné je povinná platiť aj osoba, ktorá je verejne zdravotne poistená podľa tohto zákona a nie je zamestnancom, samostatne zárobkovo činnou osobou alebo osobou podľa odseku 7 (osoba, za ktorú je platiteľom poistného štát).

10. Podľa § 13 ods. 6 zákona č. 580/2004 Z. z. zamestnanec, samostatne zárobkovo činná osoba, poistenc podľa § 11 ods. 2 alebo poistenc štátu podľa § 11 ods. 7, ktorý má príjem zo zárobkovej činnosti podľa § 10b ods. 1 písm. e/ (ďalej len „poistenc, ktorý má príjem z dividend“) má povinnosť platiť poistné aj z tohto príjmu. Vymeriavací základ pre odvod poistného z tohto príjmu je suma vyplatená v kalendárnom roku zo zárobkovej činnosti podľa § 10b ods. 1 písm. e/.

11. Podľa § 12 ods. 1 písm. e/ zákona č. 580/2004 Z. z. sadzba poistného je pre poistenca podľa § 11 ods. 2 14% z vymeriavacieho základu; ak je poistenc podľa § 11 ods. 2 osoba so zdravotným postihnutím, sadzba poistného je 7% z vymeriavacieho základu.

12. Podľa § 12 ods. 1 písm. g/ zákona č. 580/2004 Z. z. sadzba poistného je pre zamestnanca, samostatne zárobkovo činnú osobu, poistenca podľa § 11 ods. 2 a poistenca štátu podľa § 11 ods. 7 14% z vymeriavacieho základu podľa § 13 ods. 6.

13. Podľa § 13 ods. 9 zákona č. 580/2004 Z. z. vymeriavací základ je najviac 60-násobok priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej štatistickým úradom za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza rozhodujúcemu obdobiu (ďalej len „priemerná mesačná mzda“); táto suma sa alikvotne upraví o obdobie poistenia v cudzine.

14. Podľa § 16 ods. 2 zákona č. 580/2004 Z. z. preddavok na poistné je povinný vypočítať, platiť a odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak:

a) zamestnanec vo výške určenej sadzbou poistného (§ 12 ods. 1 písm. a/) z príjmu podľa § 13 ods. 1 dosiahnutého v príslušnom kalendárnom mesiaci,

- b) samostatne zárobkovo činná osoba vo výške určenej sadzbou poistného (§ 12 ods. 1 písm. c/) z podielu pomernej časti základu dane z príjmov fyzických osôb zo zárobkovej činnosti podľa § 10b ods. 1 písm. b/ dosiahnutého v kalendárnom roku, ktorý dva roky predchádza rozhodujúcemu obdobiu pre platenie preddavkov od 01. januára do 31. decembra, a koeficientu 1,486,
- c) zamestnávateľ vo výške určenej sadzbou poistného (§ 12 ods. 1 písm. d/) z príjmu každého zamestnanca podľa § 13 ods. 1 dosiahnutého v príslušnom kalendárnom mesiaci,
- d) poistenec podľa § 11 ods. 2 vo výške určenej sadzbou poistného (§ 12 ods. 1 písm. e/) z ním určenej sumy,
- e) štát vo výške 1/12 sumy určenej zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rok, ktorá sa rozdelí medzi zdravotné poisťovne pomerne podľa počtu poistencov oznámených podľa § 23 ods. 9 písm. c/,
- f) poistenec, ktorý má príjem z dividend, vo výške určenej sadzbou poistného (§ 12 ods. 1 písm. g/) z príjmu podľa § 13 ods. 6 vyplateného v kalendárnom mesiaci.

15. Po preštudovaní administratívneho spisu žalovaného sa kasačný súd zhoduje s názorom krajského súdu v tom, že preskúmané rozhodnutie žalovaného je potrebné zrušiť.

16. Žalovaný správny orgán neuviedol svoju úvahu, prečo bol žalobca povinný platiť preddavky na poistné aj po tom, čo za neho uhradil preddavky na poistné platiteľ dividendy z maximálneho vymeriavacieho základu. Skonštatovanie skutočnosti, že žalobca je vedený prvostupňovým správnym orgánom ako samoplatiteľ, nie je podľa názoru kasačného súdu dostačujúce, a to vzhľadom na vymedzenie maximálneho vymeriavacieho základu v § 13 ods. 9 zákona č. 580/2004 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2016. Podľa názoru kasačného súdu sa prvostupňový správny orgán ani žalovaný nevysporiadali s povinnosťou platiť preddavky na poistné v zmysle ust. § 16 ods. 2 zákona č. 580/2004 Z. z. vzhľadom na už zaplatené preddavky vo výške, rovnajúcej sa výške poistného z maximálneho vymeriavacieho základu za rok 2016.

17. V tejto súvislosti kasačný súd pripomína názor vyjadrený v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorého v prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona. (Uznesenie III. ÚS 341/07 z 01.07.2008).

18. Pri zisťovaní účelu a zmyslu právnej normy nemožno ignorovať používanie pravidiel formálnej logiky (analýza, syntéza, indukcia, dedukcia, generalizácia a pod.). V danom prípade podľa názoru kasačného súdu nemožno ignorovať skutočnosť, ktorú žalovaný ani nepopiera, že preddavky na verejné zdravotné poistenie, ktoré prvostupňový správny orgán predpísal žalobcovi, by vzhľadom na uhradenie preddavkov z maximálneho vymeriavacieho základu, museli byť žalobcovi vrátené ako preplatok. Skutočnosť, že za žalobcu boli zaplatené preddavky za rok 2016 vypočítané z maximálneho vymeriavacieho základu, bola prvostupňovému správne orgánu v čase rozhodovania o predpísaní preddavkov na poistné známa, pričom prvostupňový správny orgán ani žalovaný sa nevysporiadali s námietkou žalobcu ohľadom účelu a zmyslu povinnosti uhrádzať preddavky na poistné, ktoré prevyšujú maximálnu výšku poistného za rok 2016. Javí sa nelogické a nevhodné, aby správny orgán zaväzoval žalobcu na úhradu ďalších preddavkov, pokiaľ je nepochybné, že akékoľvek ďalšie sumy preddavkov, zaplatené nad rámec preddavkov vypočítaných z maximálneho vymeriavacieho základu, bude po ročnom zúčtovaní musieť vrátiť. Týmto spôsobom dochádza k obchádzaniu zmyslu ustanovenia o maximálnom vymeriavacom základe.

19. Pokiaľ žalovaný argumentuje tým, že úhrada preddavkov z maximálneho vymeriavacieho základu platiteľom dividendy nezbavuje žalobcu povinnosti platiť preddavky ako samoplatiteľa, je tento jeho argument nepresvedčivý aj vzhľadom na vykonané ročné zúčtovanie žalobcu, v ktorom bol vymeriavací

základ samoplatiteľa určený vo výške 0 eur. Je pritom irelevantné, že ročné zúčtovanie žalobcu bolo vykonané až 27.07.2017, pokiaľ informáciou o zaplatení preddavkov z maximálneho vymeriavacieho základu za žalobcu disponoval pred vydaním platobných výmerov.

20. Kasačný súd nepovažuje za relevantný argument žalovaného uvedený v kasačnej sťažnosti, že v danom prípade by vznikla kategória platiteľov poistného, ktorí nemali povinnosť platiť preddavky na poistné napriek tomu, že ich zákon k tomu zaväzoval. Skutočnosť, že v čase vydania platobného výmeru boli za žalobcu uhradené preddavky na poistné z maximálneho vymeriavacieho základu (a teda nebolo možné zaviazat' žalobcu na zaplatenie vyššej sumy poistného), pričom o tejto skutočnosti správny orgán vedel (čo ani nepopiera) je podľa názoru kasačného súdu dôvodom na to, aby nezaväzoval žalobcu na úhradu ďalších preddavkov na poistenie, o ktorých už v čase predpisania je isté, že ich bude musieť po ročnom zúčtovaní vrátiť.

21. Kasačný súd vzhľadom na uvedené podľa § 461 SSP kasačnú sťažnosť žalovaného zamietol (§ 469 SSP).

22. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 a ods. 4 SSP a nepriznal účastníkom náhradu trov tohto konania, keďže žalobca v tomto konaní nebol úspešný a žalovanému právo na náhradu trov v konaní pred správnymi súdmi zásadne neprináleží.

23. Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.